

La millora de la convivència escolar

Quatre idees bàsiques sobre els Plans de Convivència

Joan Teixidó Saballs
GROC

La conferència-col.loqui pivotarà entorn de les possibilitats de millora de la convivència als centres educatius. En un parell de fulls n'avancem les idees principals. El treball realitzat a GROC durant els dos darrers anys, ens porta a sostenir que la millora de la convivència és més efectiu quan se'n fa un abordatge integral (tot adequant-lo a la història, les possibilitats i la realitat de cada centre); quan s'aconsegueix la implicació i el treball col.laboratiu d'un gran nombre de persones. La millora de la convivència és una cosa de tots. Certament, no és un repte fàcil. Ara bé, esdevé un quimera impossible quan no comptem amb un pla de ruta que indiqui cap on volem anar, que farem per acostar-nos-hi, quina és la feina de cadascú, etc. Tot això, entre d'altres coses, hauria de ser-ho el Pla de Convivència, entès com una eina col.lectiva que orienta la intervenció de les diverses persones i institucions implicades. En el decurs de la intervenció es desgranen quatre idees que hi convergeixen; ara es presenten d'una manera resumida.

1.- Adequació a la realitat.

Els problemes de convivència, en un o altre grau, són el pa de cada dia a les escoles i instituts. Darrerament, se n'ha parlat molt. Ara bé, el primer problema consisteix a posar-nos d'acord per saber de què estem parlant. Són múltiples les manifestacions que s'amaguen darrera una mateixa etiqueta genèrica: el bullying, el vandalisme, les agressions (verbals i/o físiques) entre persones (que, segons els casos, poden ser alumnes, pares, professors, etc.), les disruptcions a l'aula: de diversa mena i amb diversa tipologia... Aquesta és una qüestió clau per actuar. En la intervenció cal partir d'un diagnòstic acurat de la situació en la qual es troba el centre; s'han de caracteritzar quines són les principals manifestacions....

2.- Motivació. Per què intervenir?

Les manifestacions són diferents a primària i a secundària, tant per l'edat dels alumnes com per la diversa tradició i cultura escolar que es viu als centres;

en un entorn rural o en un entorn urbà, en funció de la tipologia de l'alumnat... Ara bé, la problemàtica de fons és la mateixa. Reflecteix una realitat social i, per tant, és tant diversa com ho és la societat en la qual s'insereix. Davant d'aquesta situació, alguns professionals es planteja la pena intervenir? Per què?

L'increment dels problemes acaba deteriorant les relacions (entre professors i alumnes i, també, entre el professorat), genera un sentiment d'allunyament afectiu (complir just amb la feina i marxar corrent cap a casa, a la piscina o al gimnàs), incrementa la sensació d'aïllament professional, disminueix la consciència col·lectiva, dificulta la implicació en un projecte comú i enterboleix el clima de centre. En síntesi, genera una sensació d'insatisfacció professional. Només mirant-ho des del punt de vista del professorat sembla que paga la pena intentar-ho.

3.- Què fer? Perspectives d'intervenció

. Són múltiples les investigacions, les publicacions, les jornades que s'han dedicat al tema, en les quals s'han tractat múltiples aspectes que hi tenen relació: els factors sociològics, els fonaments psicològics, les característiques dels estudiants i l'entorn, les manifestacions, les formes d'abordatge, la mediació... Tot això dóna lloc a múltiples enfocaments del tema que, a d'una manera esquemàtica, seguint l'ordre en el qual apareixen a la diapositiva, identifiquem com a

1. Dimensió educativa

Programes preventius

2. Dimensió professional

Desenvolupament de competències professionals docents...

3. Dimensió comunitària

Treballs col·laboratiu amb les famílies, alumnat i entitats socials

4.- Dimensió organitzativa

Criteris de funcionament del centre: tutoria, horaris, etc.

5.- Dimensió normativa

Abordatge conductes antisocials, situacions crítiques, etc.

Dimensions de la millora de la convivència

4.- Els Pla de Convivència. Del paper a la realitat

La identificació d'aquestes cinc dimensions possibilita entendre la millora com el resultat de la interacció entre totes elles. Els esforços que fins ara s'han realitzat, centrats fonamentalment en enfocaments preventius (curriculars) i

disciplinaris, s'han demostrat insuficients, atès que afronten la problemàtica d'una manera parcial.

L'abordatge institucional, establint vies de reforçament mutu entre les diverses dimensions, és complex però és més satisfactori. Possibilita crear consciència d'equip, aglutinar els esforços de col·lectius diversos entorn un mateix objectiu. Darrera aquesta idea s'hi troben els Plans de Convivència que s'estableixen a la LOE.

De moment, només és un concepte amb múltiples interrogants: el disseny, les actuacions, la posada en marxa, la dimensió temporal, la prudència en l'establiment de línies d'avenç... dependran de les possibilitats de cada centre. L'eina hi és. Estem treballant per desenvolupar-la. Caldrà fer-ne un ús coherent.

joan.teixido@udg.edu